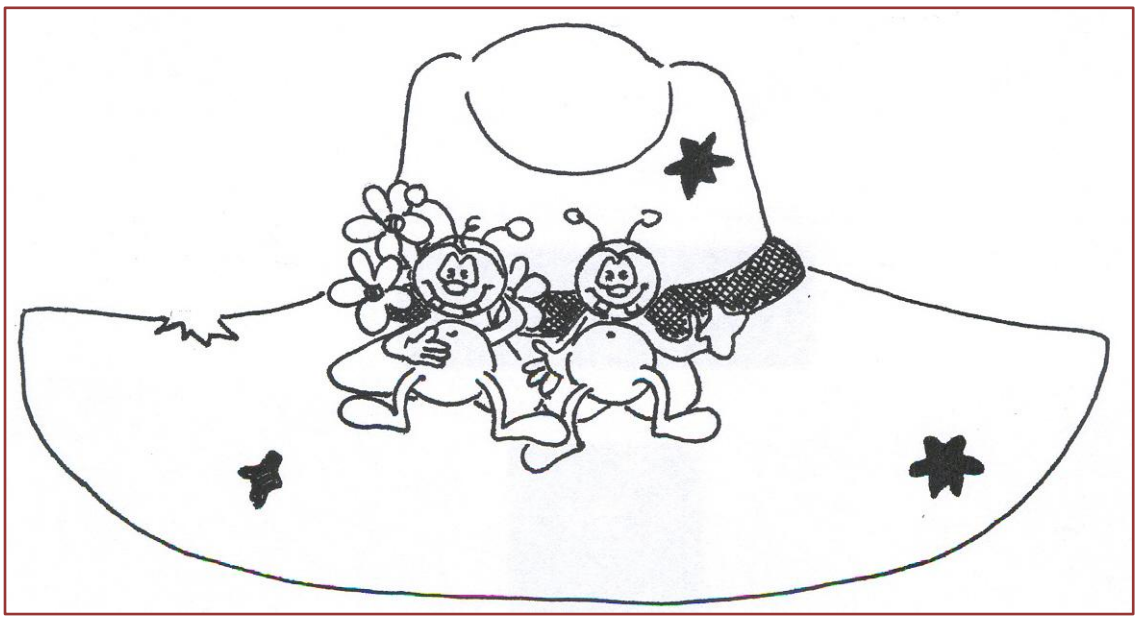
METODICKÁ PODPORA

KLÓBRC

Anotace

Blok vychází ze stejnojmenného textu a ten sleduje z několika základních úrovní. Zaměřuje se na souvislost mezi **užíváním pokrývky hlavy** a **školním řádem**, uvažuje vhodnost přítomnosti pokrývky hlavy ve školním prostředí. Pozornost je rovněž soustředěna na **práci s textem**, a to s akcentem zejména na **slovo jednoslabičné** a na možnosti interpretace jeho významů. Tematiku dokresluje pohádka Jana Wericha, která je tvořena pouze jednoslabičnými slovy.

Další součástí tohoto bloku je i **pojednání o pokrývkách hlavy,** ve kterém se klade důraz na funkce, které pokrývky hlavy plní, a zaměřuje se také na to, jakou roli hrají pokrývky hlavy v kulturách jednotlivých národů. V této souvislosti se tedy dostává do popředí také **multikulturní výchova**. V průběhu další aktivity, která vychází z **osobnostně sociální výchovy**, žáci vkládají do klobouku dopis o sobě, svých pocitech a přáních. Žáci rovněž proniknou do tajů **kloboučnického řemesla** a na základě **textu Moje první šaty** a prostřednictvím **pantomimy** nahlédnou do duše nositelů jednotlivých pokrývek hlavy. V poslední části tohoto bloku si žáci připomínají pohádky, které s pokrývkami hlavy přímo souvisejí.

	obsah bloků	metody a formy práce
I.	**Pokrývka hlavy versus školní řád**	OSV diskuze
II.	**Klóbrc**	skupinová práce didaktická hra
III.	**Pokrývka hlavy z hlediska její funkce**	prameny myšlenková mapa
IV.	**Pokrývka hlavy – zrcadlo osobnosti**	OSV brainstormingové mapování
V.	**Kloboučnictví**	prameny
VI.	**Moje první šaty**	OSV
VII.	**Pokrývka hlavy v kultuře**	prameny

I. Pokrývka hlavy versus školní řád	
klíčové pojmy	etiketa, respekt, úcta, školní řád
odkaz v textu - komentář	
pracovní list, příloha	
metody a formy práce	OSV, diskuze

- učitel vyzve žáky, aby přišli do školy s pokrývkou hlavy, ovšem s podmínkou, že to musí být v souladu se školním řádem
- sledujeme, zda se žáci zajímají o to, jestli existuje ve školním řádě klausule o pokrývce hlavy, zda zachovají pravidla etikety (slušného chování)

metoda DISKUZE

téma: **Školní řád a jeho význam**

Je řád školy stejný na všech školách v ČR? (specifika – prostory, typ školy atd.)
Pro koho školní řád platí?
Jaká máte práva a povinnosti jako žáci naší školy, jaká mají tvoje rodiče?
Jaká práva a povinnosti má učitel naší školy a obecně všichni učitele?
Změnili byste něco ve školním řádu nebo doplnili?
Jaký máte názor na mobilní telefony ve vyučování?
Jak byste řešili kárné přestupky – agresivní chování, neustálé obtěžování svým chováním ostatních ve vyučování….aj.

✍ poznámky

II. Klóbrc	
klíčové pojmy	mol, slovo jednoslabičné, J. Werich
odkaz v textu - komentář	K1
pracovní list, příloha	č.1 - text pro žáky, č.2 – Fimfárum, č.3 - Klobouk ve křoví příloha 1 - text pro učitele
metody a formy práce	skupinová práce, didaktická hra

Slovo mol

- žáky upozorníme, že daná slova se stejně vyslovují, ale některá z nich se jinak píší

A. mol - slovo jednoslabičné – pohádka z jednoslabičných slov od J. Wericha
B. mol - jednotka základní soustavy SI (zkratka z francouzského Le **S**ystème **I**nternational d'Unités je mezinárodně domluvená soustava jednotek fyzikálních veličin)
C. mol - označující drobného motýlka (druh z druhého největšího řádu hmyzu, hned po broucích)
D. moll - pojem z oboru hudební nauky – stupnice moll – Klobouk ve křoví – hudební ukázka
E. Mol - město v Belgii

A.

mol – jednoslabičné slovo

- opakování učiva (hláska – slabika – slovo - věta), počet slabik ve slově

metoda DIDAKTICKÁ HRA

např.

- napište ve skupině během minuty co nejvíce jednoslabičných, tříslabičných slov
- napište během minuty co nejvíce dvojslabičných slov s podmínkou – slova jsou slova podřazená ke slovu ZVÍŘATA a spadají do říše SAVCŮ
- vymýšlíme věty s jednoslabičnými slovy
- na základě dané téma např. popros na poště o známku….

Jan Werich – Fimfárum - Chlap, děd, vnuk, pes a hrob
- pohádka z jednoslabičných slov

Jan Werich (1905-1980)

Pražský rodák Jan Werich původně studoval práva, pak se zabýval literaturou, divadlem a kulturou. Podílel se na vzniku Osvobozeného divadla, na jehož scénu spolu s Voskovcem uváděl poetistické hry i ostré politické satiry. Léta 1939-1945 strávil v Americe, kam emigroval. Po návratu pracoval v divadle ABC a v Divadle satiry s Miroslavem Horníčkem.

S Jiřím Voskovcem a Janem Werichem spolupracoval hudební skladatel Jaroslav Ježek (1906-1942). Werich a Voskovec společně napsali Vest Pocket Revue, Baladu z hadrů, Pěst na oko, Rub a líc, Těžkou Barboru, Caesara, Osla a stín, Golema, Kata a blázna, Svět za mřížemi. Kromě her také vytvořili filmy Pudr a benzín, Hej rup, Svět patří nám, Peníze nebo život.

Jan Werich ztělesnil hlavní role ve filmech Až přijde kocour, Císařův pekař a Pekařův císař. Je autorem Italských prázdnin a pohádek Fimfárum.

poznámky

pracovní list č. 2 - Fimfárum

- text pohádky je rozdělen na části, žáci mají za úkol text složit dle dějového sledu

Žil kdys kdes chlap. Dá se říct též muž či kmán, jak kdo chce. Já ho zvu chlap. Nu, a on krad, ten chlap. Krad, co moh a kde moh. Zvlášť, když měl hlad.
Byl den jak květ, pták pěl, klas zrál a nad vším jas.
Jen hvozd se tměl, tam, kde spal chlap.
Spal den a noc, neb pil jak Dán. Když jím třás chlad, vstal a chtěl jít dál, leč měl hlad. Jed by. A pil! Spíš pil, jen mít zač! Měl ret jak troud.

Vždyť se dá jít na lup, i když je den. Tak šel.
Jde, až zří plot, a na něm čte: Je tu zlý pes!
„Zlý pes - a to se mám bát? To snad ne!" a just tam šel krást.
Leč pes tam byl. A zlý! A jak! Jak ďas!
Jen se chlap vkrad, už tu byl pes a vyl. Pán sic spal, leč pes vyl a řval čím dál tím víc, až pán vstal a vzal si zbraň.
„Vem si ho! Drž ho! Jen mu dej!!"
Křik, sběh a ryk, chlap chce pryč, je tu však pes i pán, je to už kmet, a řve: „Já ti dám u nás krást!" A kmet se rve jak kdys, když byl mlád.

Leč chlap je mlád dnes a dnes má víc sil! Kmet už je mdlý, chlap na něj klek a chce ho bít, když tu zlý pes se zved a chňap! Chlap má prst pryč. Než pes spolk prst, než kmet se vzmoh, chlap skrz sklep jde ven. Tam, co je vchod, je schod a u něj hůl, spíš kyj. Kmet se chtěl prát, leč kyj je kyj, a chlap bil ze všech sil, až kmet pad.
Pes rval dál. Rval dlaň i pěst a teď chce rvát chřtán. Chlap, pot a krev, má spěch. Děd sic pad, leč teď zas na dvůr vběh vnuk, spíš hoch než muž, a chce znát: „Kdo tu chtěl krást a kde je náš děd?"
To už chlap byl přes dvůr, tam, co je stáj.
A přes plot kůň, a na něm chlap. Vnuk sáh níž, než je bok, tam, co měl kolt, a jak stisk, kolt štěk BENG! BENG!

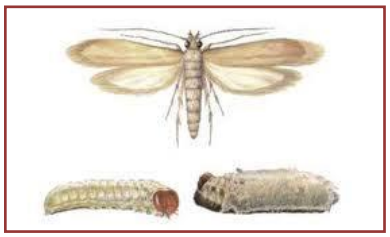
Chlap jek a kůň se vzpjal; leč jde zas dál.
Děd vstal, je živ a zdráv, jen chlap je pryč a s ním i kůň. Vtom vnuk křik: „Hleď!", a jak to řek, tam, co je brod, kůň stál, pak se hnal dál, zas stál, pak pad. Chlap je pod ním. Teď však se zved a dal se v běh, tam, co je hvozd. Chce se v něm skrýt.
„Jen ho nech," řek děd. " Kdo zná líp kraj? Kdo z nás tu rost? Teď bych chtěl lok, jak pes chce kost."
Vnuk mu dal džin.
„Vem psa a pojď," řek děd a mlask. „Dej si též hlt." Vnuk písk na psa a šli.
Chlap si sed pod strom. Kůň mu zdech, pes si vzal prst a ten kolt, co po něm šleh jak blesk, mu z plic vzal dech i krev.
Chtěl by jít dál. Leč čím dál tím míň má sil, je bled, je sláb, je sám, má strach.
Klek, chtěl vstát, leč spad zpět na strom a po pni se svez na zem. Lez jak plaz, rval mech i vřes, jak táh trup o píď dál. Už ví, že je zle. Zrak se mu tmí i sluch mu ztich. Chce však pryč, tam, kde je svět a kde je jas, ne tma. Přec, kde je tma, je smrt!

… Ne, teď ne! Chce se mi spát, je noc a den a noc. Pak jsem zas fit! Jen mít čas, chléb a sůl a džbán! Moh bych být živ… živ líp…
Pes štěk.
A po něm hned hlas: „Rek čul krev! Běž za ním!" „Kam štve?" křik hoch. „Tam za ten dub!"
A tam ten chlap byl. Pes nad ním stál, pak hoch, pak kmet.
„To je on," řek kmet a vzdech: „Tys mu dal.." „Proč u nás krad?" „Co když měl hlad, co když chtěl jíst?" „Ten znal jen pít, ten vrah." „On ví už svý, tak nač ten hněv? Pojď." „Co s ním?" „Už nic."
Ko Nec

B.

Mol je základní fyzikální jednotka látkového množství (počet určitých částic v látce).
Mol je jedna ze sedmi *základních* jednotek soustavy SI.
ampér - jednotka elektrického proudu
kandela - jednotka svítivosti
kelvin - jednotka teploty (termodynamické)
kilogram - jednotka hmotnosti
metr - jednotka délky
sekunda – jednotka času

C.

Mol šatní je drobný motýlek z čeledi molovitých o velikosti mezi 4 až 8 milimetry, který je známý a obávaný škůdce v mnoha domácnostech. Motýlek je zajímavý tím, že k životu nepotřebuje pít, protože si potřebnou vodu vytváří metabolismem.

Samotným škůdcem není dospělec motýlka, ale jeho larvy živící se keratinem neboli rohovinou obsaženou v některých přírodních materiálech. Jedná se tak o jeden z mála živočišných druhů, který je schopen trávit vlnu. Mol šatní je celosvětově rozšířený motýl, který ke svému životu využívá tmavé, vlhké a teplé prostředí, kde klade svá vajíčka.

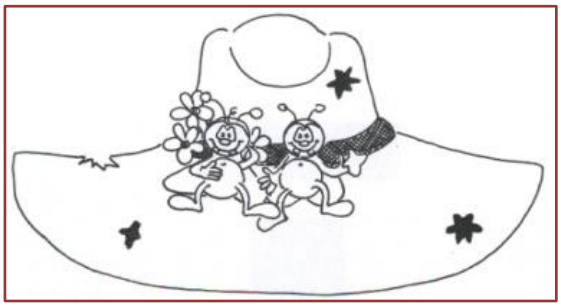
Od nakladení vajíček po dospělce trvá jeho vývoj od měsíce až po rok, v závislosti na podmínkách, ve kterých žije a od toho se odvíjí i množství generací vyskytujících se do roka. Celý životní cyklus mola šatního se odehrává v rozmezí 65 až 90 dní.

Housenka mola šatního nejvíc napadá tkaniny s obsahem kreatinu (vlna, kůže či peří), nicméně v případě nedostatku této vhodné potravy jsou housenky mola schopné poškozovat i látky neobsahující keratin, tedy například výrobky z bavlny a lnu. Naproti tomu syntetické tkaniny jsou před ním v bezpečí.

D.

pracovní list č. 3 - Klobouk ve křoví

Vítr vane pouští, po písku žene klobouk
zahnal ho do houští, starý a černý klobouk.
Kdepak je ta hlava, která klobouk nosila
byla černá či plavá, komu asi patřila.
Kdo to v poušti zmizel, odkud šel a kam
jaký to měl svízel, že byl v poušti sám.
Jen zaváté stopy, starý klobouk ve křoví
nikdo nic nepochopí, nikdo se nic nedoví.

E.

Mol – belgické město

Belgické království leží v západní Evropě, mluví se zde nizozemsky, německy a francouzsky. Hlavní město Brusel je sídlem NATO a některých institucí Evropské unie, a proto bývá neoficiálně označováno jako „*hlavní město Evropy*".

NATO - Severoatlantická aliance je mezinárodní vojenská organizace, která vznikla po druhé světové válce jako bezpečnostní záruka pro západoevropské demokratické země před případným útokem Sovětského svazu. Tomu měla zabránit především dohoda na tom, že útok na jednu členskou zemi bude chápán jako útok na celou alianci, tedy i na USA. V současnosti je v alianci sdruženo 28 zemí.
Základem fungování NATO je Severoatlantická smlouva podepsaná 4. dubna 1949 ve Washingtonu představiteli dvanácti států. Vedle USA a Kanady byly mezi zakládajícími zeměmi Velká Británie, Francie, Portugalsko, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Dánsko, Norsko, Itálie a Island.

III. Pokrývka hlavy z hlediska její funkce	
klíčové pojmy	klobouk, módní doplněk, tradice
odkaz v textu - komentář	
pracovní list, příloha	příloha 2 – Módní slovník
metody a formy práce	myšlenková mapa, prameny

Pokrývka hlavy jako symbol

Klobouk byl dříve ve francouzštině označován jako *„mode"* tedy móda. Od tohoto slova je také odvozen výraz modistka – výtvarnice/návrhářka, která se zabývá výrobou klobouků. Pokrývka hlavy je považovaná také za symbol elegance či ženskosti, někdy i symbolem luxusu či extravagance.

Klobouky v dnešní době mají spíše ochrannou funkci, v moderní době se nosí jako doplněk či ozdoba, zejména pro příležitosti jako jsou svatby, promoce nebo dostihy. V současné době si ženy pořizují klobouky spíše jako výtvarné dílo, ale jen málo z nich má odvahu je nosit.

V dnešní době pokrývky hlavy jsou především symbolem nějaké profesní činnosti jako např. policie, hradní stráž, myslivci, kuchaři atd.

Pokrývky hlavy a její funkce

- **módní doplněk v každodenním životě**
  - široká paleta módních výrobků – pokrývek hlavy (čepice, barety, klobouky, kšiltovky, šátky), pokrývky hlavy také slouží k odlišení jednotlivých typů subkultur ve společnosti

- **módní doplněk při slavnostní příležitosti**
  - buď jako součást předepsaných pravidel (kulturní zvyklosti) nebo očekávaný módní doplněk vzhledem k dané příležitosti

  společenská etiketa – např. vhodným kloboukem ke smokingu je černý **homburg** (klobouk s vyztuženou kruhovou krempou, v černé, šedé, tmavé či světle šedé barvě), k fraku je jedinou vhodnou pokrývkou hlavy černý **cylindr**

  dostihy - nezbytný módní doplněk, dámy a jejich nejrůznější **extravagantní klobouky**

- **součást národní tradice**
  - nepostradatelná část lidového kroje nebo také důležitý doplněk oděvu v souvislosti s respektováním kulturních kořenů a pravidel dané země

  u nás: součást lidového kroje, například vdané ženy nikomu (ani vlastnímu muži) vlasy neukázaly, to by bývala hanba. **Šátek** musel vlasy úplně skrýt. Při práci a hlavně za letních veder, když byl šátek na obtíž, braly si vdané ženy na hlavu bílé, ozdobně **pletené čepce**, které si ponechávaly i pod šátek, aby se ušetřil a nemastil od vlasů. Plnohodnotná část pracovní uniformy: hradní stráž, armáda, policie.

  - příklad pokrývek hlavy jiných národností:

  Burka - oděv ženy islámského vyznání v některých oblastech. Zakrývá celé tělo i s obličejem. Je nošena na veřejnosti na běžném denním oblečení. Svléká se, až když se žena vrátí domů nebo vstoupí do svatyně. Nošena je např. v Afghánistánu, Pákistánu, Indii.

  Jarmulka - pokrývka hlavy, kterou věřící židé nosí ve shodě s tradicí svého náboženství (judaismus), ta tvrdí, že člověk má mít hlavu pokrytou proto, aby nestál před Bohem nahý.

  Turban – někteří lidé si také splétají vlasy do turbanu, jak jim předepisuje jejich víra, povětšinou se váže z dlouhého kusu bavlněné látky, ovinutí musí být důkladné, aby se skryly všechny prameny vlasů.

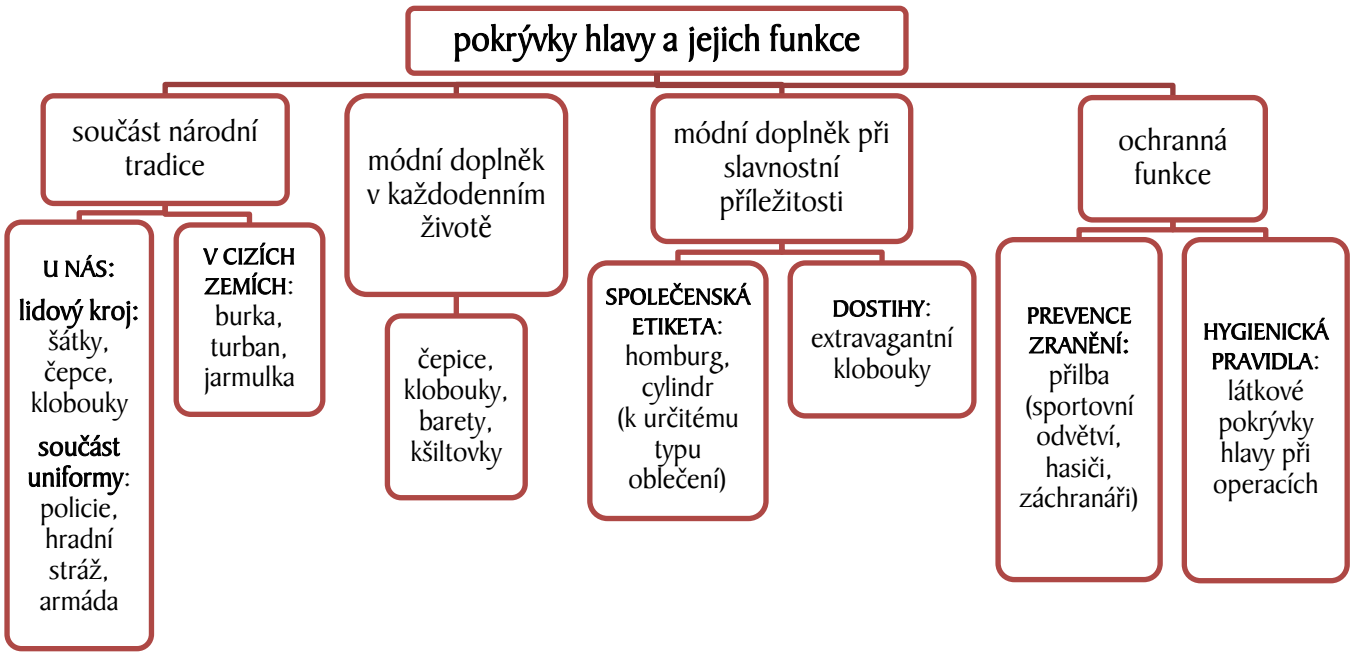
- **ochranná funkce**
  - např. při sportu, prevence zranění hlavy nebo z hygienických důvodu například ve zdravotnictví
  - sportovní odvětví: hokej, cyklistika, zimní sporty (skoky na lyžích) - **přilba**
  - zdravotnictví: například při operacích mají lékaři **látkovou pokrývku hlavy**

* **nezbytný doplněk:** kdysi dávno se žádná mladá žena či dívka se neodvážila opustit dveře svého bytu bez pokrývky hlavy, proto tehdy mistři kloboučníci vytvářeli přímo umělecká díla a dámy se předháněly, která má zajímavější a slušivější klobouk

metoda MYŠLENKOVÁ MAPA

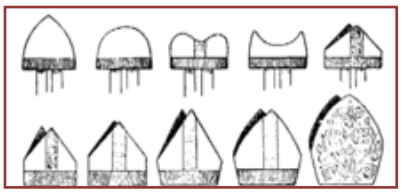
- žáci se v menší skupině pokusí o přehlednou myšlenkovou mapu
- s učitelem si na závěr strukturu ujasní

např.

Otázky pro žáky

Kam byste do vaší myšlenkové mapy zařadili:

- kovbojský klobouk
- infuli (infule - rod ženský - vzor růže) neboli mitru - pokrývka hlavy křesťanských biskupů a opatů ve tvaru špičaté čepice
- slamák
- rádiovku

poznámky

příloha 2 – Módní slovník – metoda PRAMENY

- žáci tvoří dvojice, ke každému pojmu se pokusí přiřadit správnou charakteristiku
- žáci označí pojmy, které sami používají

Dandy		parádivý švihák; módu sledující frajírek
Cool		moderní, současný; tento pojem se úzce souvisí s pohodovou nenuceností, žádnou formální škrobeností
Chic		vkusný, nápaditě elegantní
Punk		charakterizují hřeby, cvoky, černá kůže, potištěná trika s dírami sepnutá špendlíky, signálně barevné vlasy, výčesy připomínající hřebínek kohouta, tvrdé líčení
Look		vzhled, vzezření, zevnějšek
Metrosexuál		muž jakékoli sexuální orientace, který vynakládá spoustu času i prostředků na úpravu a péči o svůj zjev, šatník, životní styl
Dress code		kodex oblékání; etiketou doporučený oděv pro danou společenskou příležitost
Drive		odpich, razance, průbojnost - v módě se chápe jako něco, co má šťávu a švih
Fashion		móda, módní; fashion in – být moderní x fashion out – z módy vyšlý
Fake		falešný; v módě se především používá v souvislosti s imitacemi luxusních značek, především doplňků
Femme fatale		osudová žena; v módě jedinečná, nezapomenutelně šarmantní
Grunge		styl odívání negující všechno nové, módní; vyznačuje se vrstvením několika různě dlouhých svršků většinou nesourodého oblečení
Homeless style		ležérní trend ulice inspirovaný světem tuláků a bezdomovců
Image		obraz, podoba, idea; celková prezentace, vnější působení, dojem na veřejnosti
Kreativita		tvořivost, nápaditost
Loser		smolař, v módním světě vnímaný jako společenský ztroskotanec, opak úspěšného playboye, dandyho
Outlet		místo pro výprodej sezónního (značkového) zboží za snížené ceny
Pasé		to, co je překonané, minulé, bezpředmětné
Sofistikovaný		promyšlený, formálně propracovaný – na poli líčení, střihu, stylingu
Styling		aranžmá / skladba oděvu s účelem funkčnosti a efektu
Vamp		typ svůdné, atraktivní, sebevědomé bytosti
Vintage style		kvalitní a jedinečné oblečení (včetně doplňků), které si odžilo svou módní éru, zanechalo stylovou stopu a je stále inspirativní
Haute couture		výraz pro vysokou krejčovinu; originály luxusních, ručně šitých modelů s extrémním důrazem na detail a zakončení (výroba oděvu může trvat 100 až 500 hodin, cena za pánský oblek v průměru činí 450 000 Kč, za dámskou toaletu i 3 500 000 Kč); slovem haute couture se často označují i módní domy, slavní návrháři, jež vysokou módu vytváří
Street Style		obecně neformální, styl ovlivněný kultem ulice

IV. Pokrývka hlavy - zrcadlo osobnosti	
klíčové pojmy	dopis, chování, charakter
odkaz v textu - komentář	
pracovní list, příloha	č.4 - Dopis neznámému, příloha 3 - Pokrývky hlavy
metody a formy práce	OSV, brainstormingové mapování

AKTIVITY - OSV

Dopis do klobouku

- do zadané struktury dopisu žáci vpisují své pocity a přání
- děti vkládají do klobouku srolovaný nepodepsaný dopis bez autogramu
- dopisy žáci náhodně z klobouku losují, čtou a společně odhadují, kdo dopis psal

pracovní list č.4 - Dopis neznámému

Dopis neznámému

Milý(á) … z ...
Jmenuji se … a je mi … let
Moje oblíbená barva je …
Je mi smutno, když…
Ze zvířat mám nejraději …
Moje nejoblíbenější jídlo je …
Raduji se, když …
Můj nejhezčí zážitek z poslední doby je …
Potěšilo by mě, kdyby…
Ve škole mám strach, když…
Až budu starší, přeji si, aby…
Mám k tobě prosbu …
Často …
Doufám, že …
Chci ti ještě říct, že …
Tvůj / Tvá …

Kdo má co na hlavě?

- žáci si představí, že mají na hlavě určitou pokrývku hlavy a dle toho předvádí daný model chování
- povídají si o člověku, o jeho charakteru a typickém chování…

např.
flexa (kšiltovka) - „puberťák“, drzost, rozvalený posed
slaměný klobouk - dáma - zvednutý nos, upjatost, nadřazenost
kovbojský klobouk - statečnost, posed na koni
cylindr - gentleman - vznešenost, ladnost
lodička – vojáci – disciplinovanost, hrdost

metoda BRAINSTORMINGOVÉ MAPOVÁNÍ

- žáci pomocí písemného brainstormingu připisují k pokrývkám hlavy různá vyjádření, např. věk, pohlaví, nálada, pocit z člověka, barva, charakterové rysy
- po ukončení mapování se pokusí najít znaky či poznámky, které se shodují
- závěrem se žáci pokusí o obecnou charakteristiku člověka s danou pokrývkou hlavy

příloha 3 – Pokrývky hlavy

např.
zcestovalý člověk
nemá rád lidi
dává přednost přírodě
má rád adrenalin
filmuje dokumenty o zvířatech
má rád tropy

chytá lvy
zpocený
fotograf přírody
moderátor v džungli
je chytrý
vyhledává neznámá nebo málo známá místa

poznámky

V. Kloboučnictví	
klíčové pojmy	kloboučnictví, kloboučník, rčení
odkaz v textu - komentář	
pracovní list, příloha	
metody a formy práce	prameny

metoda PRAMENY

- žáci vyhledávají informace a zajímavosti k danému tématu

Historie kloboučnictví

Již na počátku své existence zatoužilo lidstvo po ochraně své hlavy a těla a zavdalo tak vzniku nejen vlastního oděvu, ale také jeho součástí, mezi něž pokrývky hlavy bezesporu patří. Vývoj pokrývek hlavy a klobouků je po celé období lidských dějin neobyčejně pestrý a nejinak je tomu také u jejich výroby. Již ve středověku se vyráběly klobouky a další pokrývky hlavy z různých materiálů s rozdílnou technologií výroby. Vznikaly specifické profese a postupy, které se zaobíraly výrobou bavlněných ženských šátků, kožených mužských čapek, vojenských železných přileb, církevních pokrývek hlavy nebo přímo plstěných výrobků - odvozených pravděpodobně z tureckého slova "kalabak" nebo tatarského "kalpak" - klobouků. Významná továrna na výrobu pokrývek hlavy se nachází v Novém Jičíně. Na Žerotínském zámku je stálá expozice klobouků a pokrývek hlavy s názvem NECHTE NA HLAVĚ.
Na výstavě můžete zhlédnout 600 klobouků, čepic, čepců a přileb z období od počátku 19. století do současnosti. Většina exponátů je součástí vlastní rozsáhlé a ojedinělé sbírky. Mezi vystavenými exponáty jsou i unikátní pokrývky hlavy, mnohdy poprvé představované veřejnosti.

kloboučník:

Kdo to je a co dělá?

Kloboučník je pracovník, který zhotovuje klobouky různými postupy.

Co je náplní jeho práce?

Zakresluje dílce, střihá je, seká a řeže, šije, tvaruje a žehlí. Také čistí, obřezává, roztahuje, pere, moří, kartáčuje a provádí další úpravy používaných kožek a srstí.

V jakém pracuje prostředí?

Povolání je vykonáváno v prostředí dílen a provozů, je třeba počítat s určitou hlučností.

S čím pracuje?

Pracovními prostředky jsou různé stroje a zařízení, ruční nástroje, pomůcky a přípravky.

Jaký by měl být a co by měl znát?

Předpokladem pro úspěšný výkon povolání je vyučení, zručnost, estetické cítění.

---

rčení

„Nech na hlavě“

- nebýt v lepší situaci, a proto nekritizovat neoprávněně; nebýt o nic lepší
  př.: Teď na něj naříkáš, ale nech na hlavě, taky jsi mu dříve podkuřoval.
- často se používá také jako odmítnutí druhého: Nech na hlavě!

„Klobouk dolů“

„Smekám před ním“

- obě dvě rčení vyjadřují obdiv, pochvalu

„Strčit si něco za klobouk“ - odmítnutí

„Má pod čepicí“ – bystrý, chytrý

Klobouk je součást oblečení, slouží jako pokrývka hlavy. Ve srovnání s čepicí je větší a propracovanější a především má na spodní části široký, plochý okraj, zvaný krempa, obepínající celý jeho obvod. Nejčastějším materiálem pro výrobu klobouku je plst, používají se však i materiály jiné - kůže, sláma, textil, štípaný bambus aj. Často jsou opatřeny nejrůznějšími ozdobami (především klobouky dámské).

Používání klobouku je doloženo již ze **starověké Mezopotámie a Řecka**. V Evropě se hromadně začaly znovu užívat až od 15. století. Klobouky byly a jsou často odznakem úřadu nebo povolání, byly a dodnes jsou také součástí některých uniforem. V minulosti byly i odznakem společenského postavení nositele i nositelky a nebylo myslitelné vyjít na ulici prostovlasý/á.
V současnosti je jejich nošení u mužů chápáno jako určitá extravagance, u žen pak se většinou užívají při významných společenských událostech. Je slušností pro muže i ženy brát si klobouky na určité události, např. na dostizích se stále nosí pánský klobouk "trilby".

O významu (nejen) této pokrývky hlavy svědčí i následující skutečnosti:
- V přítomnosti krále si nesměl žádný muž ponechat klobouk na hlavě.
- Smeknutím klobouku muž doprovázel nebo nahrazoval pozdrav.
- K bontonu dodnes patří smeknout klobouk při vstupu do domu (bytu, restaurace, kostela), pokud je nesena veřejně státní vlajka, během pohřbů nebo pokud jede okolo pohřební vůz s nebožtíkem - platí jen pro muže.

- široký a nízký klobouk "Australák", s větracími otvory, tkaničkou na krk
- buřinka
- cylindr
- pastýřský klobouk (italsky: *saturno* či *cappello romano*), používaný katolickým duchovenstvem
- stetson
- slaměný klobouk
- třírohý klobouk (napoleonský)

Žebrák postával na ulici a v každé ruce držel jeden klobouk. Jeden kolemjdoucí mu do jednoho klobouku hodil búra a zvědavě se ptá: „Hele, proč držíš v každé ruce jeden klobouk?"
„Obchody jdou poslední dobou dobře, tak jsem se rozhodl otevřít novou pobočku."

"Pane, není to váš chlapec, co zahrabává do písku moje šaty?!"
"Ne, ten není můj. Ten můj tamhle nabírá vodu vaším kloboukem."

VI. Moje první šaty	
klíčové pojmy	gramatické jevy v textu, Slovník spisovné češtiny
odkaz v textu - komentář	
pracovní list, příloha	č.5-6 - Moje první šaty
metody a formy práce	OSV

- žáci pracují s danými pojmy za pomoci Slovníku spisovné češtiny a Slovníku cizích slov

pracovní list č.5-6 - Moje první šaty

Moje první šaty

I mně v osmnácti něco šeptalo, že už nejsem dítě. Když jsem prohánět tříkolku naší ulicí, stály dívky na **nároží** a vzdychaly touhou. Já jsem si však nevšiml ani jediné. *Snad proto jsem si vysloužil přezdívky Kamenné srdce, Nedobytný Toník, Hrdopýšek a Idiot.* Rozhodl jsem se tedy, že jim ukážu, jaký **světák** se ve mně skrývá. Odložím navždy krátké kalhoty s jednou **šlí, kšandy** Nazdar, punčocháče i pletený kříž na vlasy.

„Oblékneš se jako **gentleman**, Toníku," řekla matka, vzala dvě stě korun a šli jsme nakupovat. *Prošli jsme Dům módy, kde bylo mnoho hezkých oděvů, ale maminka usoudila, že ceny příliš připomínaly drahotu.* Také v Domě oděvů se jí nelíbilo. Když však viděla, že nabírám do pláče, řekla: „Neplač, Tondo, vím o jedné hezké uličce, kde se velkosvětsky ošatíš a i na zimníček zbude."

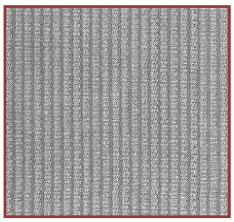
Tam už jsme se přiblížili v cenách minulosti a kvalitou látek budoucnosti. V ulici označené plechovou tabulkou Kotce se maminka zřejmě vyznala. *Pohybovala se rychle od krámku ke krámku, nazývala prodavače křestními jmény a výsledek se dostavil. Na konci ulice jsem stál jako úplně nový člověk.* **Štruksové** kalhoty mi sice v pase nepřiléhaly, ale poctivý konopný provaz je dokonale přidržel na svém místě. Číšnické sako **nonšalantního** střihu mi také padne jako ulité, až si pod ně vezmu šest svetrů a otep slámy. Botky jsou jedna báseň. Dvojitá podrážka nepropustí vodu ani zjara. Vespod dřevo, navrch piják. I prvou kravatu jsem dostal ten den. Vděčně jsem vzpomínal na vojáka, který ji nosil přede mnou a udělal na ní jenom tři fleky.

(M. Šimek, J. Grossmann)

---

na nároží – na rohu ulice
světák – ten, kdo se vyzná ve světě, dovede ho užívat
šle – dvojice pružných pásků nošená přes ramena k držení kalhot
kšandy – v nářečích a řeči familiární „šle"
kšandy náramenní - šle k zavěšení kalhot za knoflíky, též dětský kšírek proti vypadnutí z kočárku, kšanda – popruh k trakaři
gentleman – muž uhlazených způsobů, lze psát i „džentlmen"
štruksový - od štruk, štruks – silnější bavlněná nebo vlněná tkanina s oblými vroubky
nonšalantní - popisující okázalou, vědomou a přezíravou lhostejnost, nedbalost, nenucenost

---

1. Zdůvodni pravopis i/y ve slově Hrdopýšek. (pýcha – vyjmenované slovo)
   Jakým způsobem bylo slovo utvořeno? (tvoření slov skládáním: hrdý a pýcha)
   Najdeš v textu další slova (i jiného slovního druhu), která byla utvořena tímto způsobem? (velkosvětsky)
   Patří do této skupiny i slovo Neodbytný? Svoji volbu zdůvodni. (nepatří, je tvořeno předponou)

2. V prvním souvětí druhého odstavce textu urči u sloves mluvnické kategorie.
oblékneš: 2. jedn. ozn. bud.; vzala: 3. jedn. ozn. min. šli jsme: 1. mn. ozn. min.

Toto souvětí převeď do podmiňovacího způsobu.
„Oblékl by ses jako gentleman, Toníku," řekla by matka, vzala by dvě stě korun a šli bychom nakupovat.
!!! u slovesného tvaru šli bychom upozorníme na tvar **bychom**, často užívaný tvar šli bysme není správný

3. K uvedeným vzorům podstatných jmen najdi v textu příklad, svoji volbu zdůvodni.

pán - gentleman	žena - touha	město - sako
hrad – krámek	růže – ulice*	moře - srdce
muž - prodavač	píseň - báseň	kuře – dítě**
stroj - pláč	kost - minulost	stavení - nároží

*podstatné jméno ulice má ve 2. pádě množného čísla nulovou koncovku (ulic)
**podstatné jméno dítě se skloňuje podle vzoru kuře pouze v jednotném čísle, v množném čísle – děti - se podstatné jméno skloňuje podle vzoru kost

4. Barevně vyznač v textu číslovky, napiš je a urči jejich druh.
v osmnácti – určitá, základní
s jednou šlí – určitá, základní
dvě stě korun – určitá, základní
mnoho hezkých oděvů* – neurčitá, základní
o jedné hezké uličce - určitá, základní
šest svetrů – určitá, základní
jedna báseň- určitá, základní
prvou kravatu – určitá, řadová
tři fleky – určitá, základní

*mnoho – příslovce (mnoho mluví), ve spojení s počitatelným podst. jménem se jedná o číslovku (mnoho dětí)
**pozor!!! prohánět jsem tříkolku – podstatné jméno, nevšiml jsem si ani jediné – přídavné jméno, dvojitá podrážka – přídavné jméno; zároveň můžeme žáky upozornit, že slovo *jedna* je číslovka, slovo *jednička* je podstatné jméno

5. U vyznačených částí textu urči, zda se jedná o větu jednoduchou či souvětí. V souvětí urči počet vět.
řešení dle pořadí vyznačených částí v textu: věta jednoduchá, souvětí (4 věty), souvětí (3 věty)

Namaluj, jak podle Tebe vypadá Toník po útoku na krámky s oděvy a přimaluj mu vhodnou pokrývku hlavy.

OSV - Kdo je gentleman a jak se chová?

poznámky

VII. Pokrývka hlavy v kultuře	
klíčové pojmy	pohádka, cylindr, buřinka, Ch. Chaplin
odkaz v textu - komentář	
pracovní list, příloha	příloha 4 - Omalovánka
metody a formy práce	prameny

- s žáky hledáme pohádky, kde se vyskytuje pokrývka hlavy

▪ Králíci z klobouku - cylindr

Bob a Bobek – králíci z klobouku je český kreslený večerníček.
Bob a Bobek jsou dva králíci, kteří žijí v kouzelnickém klobouku. Bob je větší, chytřejší a zaujímá často pozici rodiče. Bobek je menší, bázlivější, ale šikovný a nápaditý a je často spíše v roli dítěte. Oba králíci mají originální nápady, které je ovšem často dostanou do potíží, jež jsou základem komické zápletky. Ačkoli většinou postavy ctí dobré mravy, není seriál v žádném případě moralizující, králíci dělají i neplechu a mají záporné vlastnosti.
Bob je sice velmi chytrý a přičinlivý, ale zdaleka není tak šikovný a nápaditý jako menší Bobek.
Bob a Bobek jsou natáčeni od roku 1978. Vzniklo již více než 60 dílů, které režírovali Václav Bedřich, Miroslav Walter a Ivo Hejcman. Autorem kreseb je po celou dobu Vladimír Jiránek. Hlas králíků namluvil Josef Dvořák, hudbu složil Petr Skoumal.

Otázky pro žáky:
Kdy se vysílal první díl „Králíci z klobouku“ v televizi?
Existuje knížka „Králíci z klobouku“?
Kdo tento večerníček dabuje? - Josef Dvořák
Kdo kreslený film ilustroval? Znáte další díla tohoto umělce?
- karikaturista Vladimír Jiránek, maluje vtipy, k tvorbě používá jen linii – jednoduchou linku, vytvořil i Pata a Mata

Cylindr

- válec – obecně předmět válcovitého tvaru
- cylindr (klobouk) – pánský klobouk válcového tvaru
- skleněné stínítko u petrolejové lampy

▪ Pan Tau – buřinka

Pan Tau je televizní a filmová postava kouzelníka, kterou ztvárnil herec Otto Šimánek. Scénář k filmům natočeným v československo-německé koprodukci napsal Ota Hofman, později společně s Jindřichem Polákem. Charakteristickými doplňky Pana Tau je černá kouzelná buřinka, černý deštník a černý oblek s bílou květinou v klopě.

Otázky pro žáky:
Co kromě buřinky bylo pro pana Tau typické? - deštník, květina, černý oblek, nemluvil
Znáš nějaký příběh s touto postavou?
S panem Tau hrál v jednom příběhu i pan Werich. Zjisti v jakém? - Pan Tau a cesta kolem světa (1972)
Proč byl pan Tau považován za kouzelníka? - kouzelná buřinka

metoda PRAMENY

Významné osobnosti, pohádkové postavy a jejich pokrývky hlavy

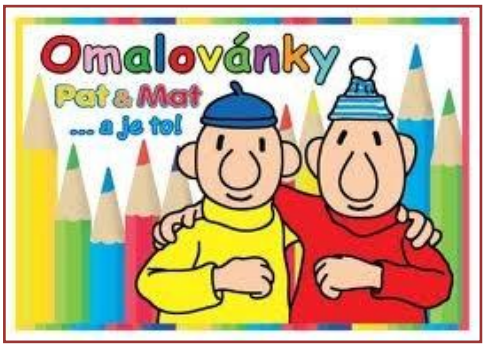

Charlie Chaplin, vlastním jménem **Charles Spencer Chaplin** (16. 4. 1889 Londýn - 25. 12. 1977 Vevey u Lausanne, Švýcarsko), patří k nejslavnějším světovým filmovým tvůrcům. Své filmy vytvářel od námětů, přes scénář a režii až po hraní v hlavní roli.

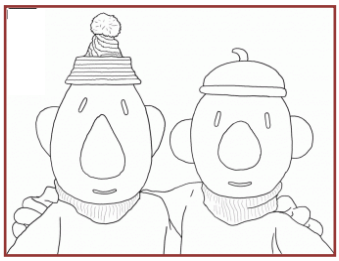
- *žákům promítneme ukázku grotesky*

- Charlie Chaplin byl mimo jiné pacifista a silný odpůrce fašismu.
- Adolfa Hitlera prý jeho film *Diktátor* rozzuřil k nepříčetnosti, což Charlie považoval za jeden ze svých životních úspěchů.
- Charlie Chaplin se významně angažoval ve sbírce na znovuvybudování Lidic.
- Jednou se tajně zúčastnil soutěže napodobitelů Charlieho Chaplina. Skončil až na třetím místě.

příloha 3 - Omalovánka

- žáci obdrží omalovánku a pokusí se postavy vybarvit podle skutečnosti

Pat a Mat je český animovaný seriál o dvou nezručných kutilech, Patovi a Matovi. Byl vytvořen Lubomírem Benešem a Vladimírem Jiránkem roku1976.

- vždy se snaží vyřešit nějaký problém, používají při tom různé, obvykle nevhodné nástroje, což vede k ještě větším problémům, nakonec ale dvojice problém vyřeší nejneefektivnějším způsobem
- humor využitý v příbězích není samoúčelný, ale je také návodem k optimistickému přístupu k životu
- Pat s Matem se sice dostávají do obtížných situací, ale nikdy se nevzdávají, dokud problém nějakým nápaditým způsobem nevyřeší, pozitivní je také jejich reakce na chyby toho druhého – vždy jen zavrtí hlavou, ale nikdy nevidíme náznak výčitek
- k seriálu neodmyslitelně patří i jeho **soundtrack**, který složil Petr Skoumal, soundtrack obsahuje vlastně jen ústřední melodii a zvuk foukací harmoniky

poznámky

- **Umělci - pokrývka hlavy jako součást „image“**

Michael Jackson - popový zpěvák, skladatel, tanečník - klobouk
Pavel Šporcl - houslista světového formátu - šátek
Jiří Stivín - skladatel, multiinstrumentalista, skladatel - baret

- **Historické postavy**

Mušketýři
Tři mušketýři - je název nejznámějšího románu francouzského spisovatele Alexandra Dumase staršího, líčící životní osudy gaskoňského hraběte d'Artagnana a jeho přátel - tří mušketýrů Athose, Porthose a Aramise

Napoleon

Bitva u Slavkova známá též jako „**Bitva tří císařů**“ proběhla 2.12.1805 poblíž Slavkova u Brna. Armáda francouzského císařství v čele s císařem Napoleonem Bonapartem zde drtivě porazila vojsko spojenců (tzv. III. koalice), jimiž byly Rusko v čele s carem Alexandrem I. a M. I. Kutuzovem a Rakousko pod vrchním velením císaře Františka I. Je to jedna **z nejznámějších bitev**, které proběhly **na území Moravy** a spolu s bitvou u Arbely, bitvou u Kann a bitvou u Leuthenu patří mezi mistrovská díla taktiky. Samotné Napoleonovo vítězství nejenže rozbilo svazek III. koalice, ale mělo také vliv na uspořádání státních celků v celé tehdejší střední Evropě, zejména v římskoněmecké říši.

Přestože francouzský císař řídil úvodní fáze bitvy z návrší Žuráň (286 m n. m., dnes v katastru obce Podolí v okrese Brno-venkov) a František I. s carem Alexandrem měli svůj hlavní stan zřízený v Křenovicích, nazval francouzský císař bitvu podle Slavkova, vzdáleného od centra bojiště zhruba 9 km. Údajně proto, že na slavkovském zámku den před bitvou nocovali oba spojenečtí panovníci, ale snad i na počest zámku samotného, jelikož na Napoleona, který se zde ubytoval 4. prosince, učinil velký dojem.

Pracovní činnosti

- podle účesu a klobouku lze poznat společenský význam člověka, příslušnost k různým skupinám i povoláním
- pokrývka hlavy prozrazuje přístup k životu, náladu i charakter

- v rámci pracovních činností a výtvarné výchovy mohou žáci z různých materiálů ztvárnit vlastní pokrývky hlavy
- vhodná jsou i různá témata

např.

klobouk dle ročního období
klobouk zrcadlo osobnosti
aprílový klobouk

poznámky